

20200726 Overdenking ds. Hette Domburg

bij Haggaï 1:1-15 en Galaten 5:13-23

Lieve mensen,

Hoe nu verder? Dat is een vraag die de laatste maanden met regelmaat opduikt in de media en in gesprekken. Hoe verder, als deze pandemie tot bedaren is gekomen? Hoe gaan we samenleving en economie weer opstarten? Gaan we terug naar het oude en vertrouwde patroon, of gaan we een aantal dingen anders doen?

Begin juni verscheen er in Trouw een opinie bijdrage van filosoof **Govert Buijs**, hoogleraar aan de Vrije Universiteit. Hij pleitte voor een grondige herziening van de economie, om zo een aantal structurele problemen te kunnen aanpakken. Het beeld dat hij daarbij gebruikte was dat van de **boerderij van zijn grootouders**, die in de crisisjaren dertig afbrandde. Zijn grootouders moesten alles weer opbouwen, maar gebruikten die kans om een aantal zaken te verbeteren. De oude boerderij werd niet exact hersteld, maar kreeg een spouwmuur, een dak met dakpannen en iets meer ruimte van binnen voor het grote gezin. Van de nood werd een deugd gemaakt.

Buijs benoemt problemen waar onze samenleving en landen wereldwijd tegenaan lopen. De huidige manier van produceren en consumeren is niet vol te houden. De aarde raakt uitgeput en klimaatverandering bedreigt op allerlei manieren het leven van mensen, dieren en planten. Allerelei kosten worden niet meegenomen in de prijs van producten die we kopen. Zo is vliegen te goedkoop en krijgen boeren te weinig betaald voor hun producten, waardoor het moeilijk wordt om rekening te houden met het milieu. Er wordt te veel gedacht in termen van financieel rendement, wat ten koste gaat van andere belangrijke waarden. Economische ongelijkheid tussen mensen neemt in de meeste landen toe. En veel mensen ervaren te veel stress.

Op allerlei manieren is te merken dat zaken niet in balans zijn.

Het is goed om te bedenken wat velen in maart en april opmerkten over de schonere lucht, de rust in de steden, de toegenomen vriendelijkheid van

mensen, het omzien naar elkaar. Allerlei positieve effecten van het tijdelijk tot stilstand komen van een deel van de economie. En daarbij spraken velen het verlangen uit om straks anders verder te gaan. Om iets van dat goede vast te houden.

We lezen vandaag het eerste hoofdstuk van de kleine profeet Haggai. In de periode na de terugkeer uit de Babylonische ballingschap, rond het jaar 520 voor Christus, brengt hij Gods woorden over aan de bestuurder van Judea: Zerubbabel. Het is de tijd van de wederopbouw. Haggai ziet dat de mensen druk zijn hun bestaan op te bouwen. Ze hollen als het ware om hun huis op orde te krijgen, ze zaaien en hopen op veel. Maar ze krijgen weinig. Er is droogte, het werk op het land levert niet op wat men ervan verwachtte.

En dan zegt Haggai: dat komt omdat jullie niet aan God gedacht hebben. Voor God is nog geen plaats gemaakt in deze nieuwe samenleving. En daarom zijn de zaken uit balans.

We zullen het Haggai misschien niet nazeggen, dat de droogte door God veroorzaakt is omdat zijn tempel nog niet is herbouwd. Maar de tekst nodigt ons wel uit om na te denken over de plaats van God in de samenleving, als de zaken uit balans zijn.

Haggai stelt de vraag: hoe ziet de wederopbouw eruit? Welke samenleving wordt opgebouwd? Waar streven de mensen naar, in die wederopbouw-samenleving? En hij constateert dat ieder vooral met zijn eigen huis bezig is. Met zijn eigen inkomen.

Haggai spreekt namens de God die Israël uit de slavernij bevrijd heeft, uit Egypte – de bevrijder, die opkomt voor leven dat in de verdrukking raakt. Welke plaats krijgt deze God in de nieuwe samenleving? Is er een huis waar hij onder de mensen kan wonen? Waar mensen de nabijheid van deze God zoeken en ervaren?

Dat is een vraag die ook voor onze tijd relevant is. Welke plaats krijgt het appèl dat God op ons doet in de inrichting van de samenleving? Welke ruimte richten we in om deze God in ons leven te zoeken?

De tempel was vroeger zo'n plaats, kerkgebouwen zijn dat nu. Maar het gaat niet alleen en niet per se om een gebouw. In het Nieuwe Testament wordt gesproken over het eigen lichaam als tempel van God. Jezus spreekt zo over zijn lichaam als tempel, maar ook Paulus heeft het over ons lichaam als tempel voor God. In deze tempel wil Gods Geest wonen – dat is waar Paulus het in Galaten 5 ook over heeft. En daarmee komt ook een weg in beeld die voor ieder begaanbaar is. De samenleving is voor een eenling te groot en ingewikkeld, maar het eigen leven, daar kun je beginnen. De keuzes die u en ik maken, maken uiteindelijk ook onze samenleving.

Gods Geest gaat in tegen veel wat wij van nature geneigd zijn te doen. Paulus benoemt de tweestrijd in mensen tussen de neiging om zichzelf voorop te stellen en de gezindheid om de ander te dienen. Gods Geest is het die ons wil helpen voor het tweede te kiezen en zo te leven. Als die Geest een plaats krijgt in de opbouw van ons eigen leven, gaat ons leven er anders uitzien.

Paulus maakt concreet wat er met ons gebeuren kan wanneer we plaats maken in ons leven voor Gods Geest, wanneer we Haar onderdak bieden. Gods **Geest inspireert** mensen om hun **naaste lief te hebben als zichzelf** – oog te hebben voor het beroep dat een ander om mij doet. Gods Geest inspireert om **niet onze eigen verlangens en begeerten na te streven**, maar elkaar te dienen in liefde. **De vruchten van de Geest zijn liefde, vreugde en vrede, geduld, vriendelijkheid en goedheid, geloof, zachtmoedigheid en zelfbeheersing.**

Zo komt een levensstijl in beeld waarin we rekening houden met anderen, met armen dichtbij en ver weg, met de generaties die na ons komen. Als deze waarden richtinggevend worden voor de komende jaren, komt onze samenleving er anders uit te zien. Met Haggai mogen we erop vertrouwen dat God bij ons is, als we deze weg willen gaan. Amen.